

Nr 31.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om inställande år 1940 av mönstring, som avses i § 32 värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443); given Stockholms slott den 20 september 1940.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om inställande år 1940 av mönstring, som avses i § 32 värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443).

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Förslag
till
Förordning
om inställande år 1940 av mönstring, som avses i § 32 värnplikts-
lagen den 30 juni 1936 (nr 443).

Härigenom förordnas, att mönstring, som avses i § 32 värnpliktslagen den 30 juni 1936, icke skall äga rum år 1940.

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

---

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 20 september 1940.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

Enligt § 32 värnpliktslagen skall mönstring, som i paragrafen omförmäles, varje år hållas med inskrivna värnpliktiga, med undantag av dem, som under årets lopp inskrivits eller varit i tjänstgöring såsom värnpliktiga eller som äro inskrivna å sjömanshus och inmönstrade till sjöfart.

Beträffande mönstringen skall enligt samma paragraf vidare iakttagas: Med andra inskrivna värnpliktiga än dem, som äro inskrivna å sjömanshus och tillhöra marinen eller flygvapnet, hålles mönstring inom varje rullförföringsområde. För sådan mönstring är varje nu avsedd värnpliktig skyldig att i enlighet med de närmare föreskrifter, Konungen meddelar, till befälet avgiva tillförlitlig skriftlig uppgift om bostad och yrke, den värnpliktige dock medgivet att under tiden för mönstringen iakttaga personlig inställelse och därvid muntligen avgiva nämnda uppgift. Med värnpliktiga, som äro inskrivna å sjömanshus och tillhöra marinen eller flygvapnet, hålles mönstringen vid sjömanshus. För sådan mönstring är varje nu avsedd värnpliktig skyldig att i enlighet med de närmare föreskrifter, Konungen meddelar, till sjömanshusombudsman avgiva tillförlitlig skriftlig uppgift om bostad och sysselsättning, den värnpliktige dock medgivet att under tiden för mönstringen iakttaga personlig inställelse och därvid muntligen avgiva nämnda uppgift. Kallelse till mönstring verkställles genom kungörelse, som skall uppläsas minst två gånger i kyrkorna och offentligen anslås inom vederbörande kommuner samt i erforderlig omfattning införas i en eller flera av ortens tidningar.

Mönstringen avser, enligt § 125 inskrivningsförordningen, att möjliggöra dels erforderliga rättelser i stamrulla och inskrivningsböcker, dels ock en beräkning av det antal värnpliktiga i olika årsklasser (klasser), som kan komma att inställa sig vid mobilisering, och skall, enligt § 126 samma förordning, hållas med till klass B hörande värnpliktiga under tiden från och med den 15 till och med den 31 oktober samt med övriga värnpliktiga under tiden från och med den 1 till och med den 30 november.

Enligt § 128, mom. 1 inskrivningsförordningen utfärdas kungörelse om mönstring av Konungens befallningshavande och enligt mom. 2 samma paragraf insänder rullförings-(sjöruddförings-)befälhavare minst en månad före mönstringens början till Konungens befallningshavande uppgift å tider och ställen för mönstring.

I skrivelse den 11 september 1940 har nu *chefen för armén* gjort framställning i syfte att mönstring enligt § 32 värnpliktslagen icke skall äga rum innevarande år, och såsom skäl härför anfört följande: Omfattningen av de inkallelser som under innevarande år ägt rum hade medfört, att antalet mönstringsskyldiga samma år vore väsentligt lägre än under normala förhållanden. På grund härav måste lämpligheten av att anordna mönstring i vanlig ordning ifrågasättas. Å andra sidan kunde anföras såsom önskvärt att erhålla mönstringsuppgifter beträffande just den personal som icke varit inkallad och som därför närmast borde komma ifråga för inkallelse till beredskapstjänst (utbildning). På frågans bedömande invercade vidare dels kostnaderna för mönstringens kungörande och annonsering, dels det värde, som mönstring i vanlig ordning kunde få för skapande av erforderligt underlag för den omläggning av systemet för de värnpliktigas rullföring och redovisning, som berördes i riksdagens skrivelse den 6 april 1940, nr 128, i anledning av proposition nr 63, och i vilket ämne *chefen för armén* enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 april 1940 hade att avgiva slutgiltigt förslag. Erforderligt underlag för nämnda omläggning bedömdes emellertid kunna vinnas endast genom att de värnpliktiga ålades att under starkare kontroll än det vanliga mönstringsförfarandet erbjöde ingiva mer fullständiga uppgifter än som innefattades i detta. Förberedelser för avgivande av förslag till åtgärder, som syftade till ingivande av sådana uppgifter i anslutning till mantalsskrivningen för år 1941, hade vidtagits i samråd med bland annat statens arbetsmarknadskommission. Här anförda synpunkter syntes till övervägande del tala för inställande av innevarande års ordinarie mönstring. Såsom ytterligare skäl kunde anföras, att de förhållanden fortfarande vore för handen som föranlett beslut den 30 december 1939 angående uppskov med skyldighet att upprätta förteckningar över värnpliktiga, som ej fullgjort mönstringsskyldighet.

I ärendet har *chefen för marinen* avgivit utlåtande och däri förklarat sig biträda *chefens för armén* framställning.

Departements-
chefen.

De skäl, som i *chefens för armén* av *chefen för marinen* biträdda framställning anförts för att inställa årets värnpliktsmönstring, synas vara av vägande art. Ett uppehållande av mönstringsskyldigheten under nuvarande förhållanden skulle säkerligen, med hänsyn till att så många värnpliktiga på grund av inkallelser äro befriade från mönstring, icke medföra en nytta som svarar mot kostnaderna och arbetet för mönstringen. Dessutom skulle det säkerligen bliva nödvändigt att, på sätt skedde beträffande 1939 års mönstring, dispensera från bötespåföljden för underlåten mönstring. Jag finner mig således böra tillstyrka, att för riksdagen framläggas ett författ-

ningsförslag av innehåll, att innevarande års mönstringsförrättning skall inställas. I anslutning härtill vill jag erinra om att Kungl. Maj:t enligt beslut den 12 september 1940, i avvaktan på prövning av chefens för armén förenämnda framställning, förordnat, ej mindre att sådan kungörelse, som avsåges i § 128 mom. 1 inskrivningsförordningen, tillsvidare icke skulle utfärdas, än även att med insändande till länsstyrelserna från rullförings- (sjörullförings-)befälhavare av uppgift, som i mom. 2 samma paragraf omförmäldes, finge tillsvidare anstå.

Efter att hava redogjort för ett i enlighet med vad i det föregående anförts inom försvarsdepartementet upprättat förslag till *förordning om inställande år 1940 av mönstring, som avses i § 32 värnpliktslagen den 30 juni 1936 (nr 443)*, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, hemställer departementschefen, att nämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lind.
